REZYUME. Mazkur maqolada o‘zbek kinosida video tasvir texnologiyasi asosida olib borilgan ilk eksperimental izlanishlar, xususan analog video kamerasi yordamida amalga oshirilgan tajribalar tahlil etiladi. Kamera bilan ishlash jarayonida yuzaga kelgan texnik va hissiy yechimlarni sharhlab, raqamli texnologiyalarga o‘tish arafasida bo‘lgan davrda tajriba orqali operatorlik ifodasi va sahnalashtirishda yuzaga kelgan o‘zgarishlarga e’tibor qaratadi.

РЕЗЮМЕ. В данной статье анализируются первые экспериментальные исследования в узбекском кинематографе, основанные на видеотехнологиях, в частности, опыты, проведённые с использованием аналоговой видеокамеры. Освещаются технические и эмоциональные решения, возникшие в процессе работы с камерой, а также изменения в операторском выражении и режиссуре, произошедшие в период перехода к цифровым технологиям.

SUMMARY. This article analyzes the early experimental research in Uzbek cinema based on video imaging technology, particularly the experiments conducted using an analog video camera. It explores the technical and emotional solutions encountered during the filming process, emphasizing the shifts in cinematographic expression and staging that emerged during the transition to digital technologies.

BIBLIOGRAFIYA HÁM MÁDENIYAT

GLOBALIZATSIYA DAVRIDA MILLIY MADANIYAT VA IJTIMOIY INTEGRATSIYA

Abatova Gúlnaz Maksetbaevna – *assistent o‘qituvchi*
O‘zbekiston davlat san’at va madaniyat institutı Nukus filiali

Tayanch so‘zlar: globalizatsiya, milliy madaniyat, ijtimoiy integratsiya, madaniy meros, raqamli texnologiyalar, ta’lim tizimi, identitet, madaniy siyosat, raqamli muzey, virtual ekskursiya, madaniy kontent, yoshlar, ijodiy loyihalar, madaniyat markazlari, barqaror taraqqiyot, jamoatchilik tashabbuslari, madaniy uyg‘unlik, strategik rivojlanish, madaniyatni saqlash, mahalliy hamjamiyat.

Ключевые слова: глобализация, национальная культура, социальная интеграция, культурное наследие, цифровые технологии, система образования, идентичность, культурная политика, цифровой музей, виртуальная экскурсия, культурный контент, молодежь, творческие проекты, культурные центры, устойчивое развитие, общественные инициативы, культурная гармония, стратегическое развитие, сохранение культуры, местное сообщество.

Key words: globalization, national culture, social integration, cultural heritage, digital technologies, education system, identity, cultural policy, digital museum, virtual tour, cultural content, youth, creative projects, cultural centers, sustainable development, public initiatives, cultural harmony, strategic development, cultural preservation, local community.

Kirish. Globalizatsiya jarayonlari zamonaviy dunyoda madaniy va ijtimoiy jarayonlarning murakkab va o‘zaro bog‘liq tizimini shakllantirmoqda. Milliy madaniyat, o‘zining tarixiy ildizlari va an’analari bilan jamiyatning asosiy identifikatsiya omili sifatida qolaverar ekan, global ta’sirlar esa uning dinamikasini yangi bosqichga olib chiqmoqda. Shu bilan birga, ijtimoiy integratsiya - jamiyatning turli qatlamlari va guruhlarini birlashtirish mexanizmi sifatida — milliy madaniyatning saqlanishi va rivojlanishida muhim rol o‘ynaydi. Mazkur jarayonlar o‘rtasidagi muvozanatni aniqlash va uni samarali boshqarish hozirgi zamon ijtimoiy-madaniy muammolarini yechishda kalit vazifasini bajaradi. Shunday qilib, milliy madaniyat va ijtimoiy integratsiyaning o‘zaro aloqalari, globalizm sharoitida jamiyatlarning barqaror rivojlanishi uchun asosiy omillardan biri sifatida ko‘rib chiqilishi zarur.

Globalizatsiya zamonaviy dunyoda madaniyatlararo o‘zaro ta’sirning keskin ortishi bilan ajralib turadi, bu jarayon milliy madaniyatlar uchun ham yangi imkoniyatlar, ham muammolar yaratmoqda. Milliy madaniyat o‘ziga xos tarixiy tajriba, til, an’ana va qadriyatlar majmuasi sifatida jamiyatning identifikatsiyasida asosiy rol o‘ynaydi. Shu bilan birga, global jarayonlar milliy madaniyatlarni bir-biriga yaqinlashtirish, ba’zan esa ularni susaytirish xavfini yuzaga keltiradi. Ijtimoiy integratsiya esa jamiyatning turli ijtimoiy qatlamlari va etnik guruhlari o‘rtasida birlik, o‘zaro tushunish va hamkorlikni ta’minlashga xizmat qiladi. Milliy madaniyatni saqlab qolish ijtimoiy barqarorlik uchun zarur bo‘lib, bu jarayon ijtimoiy integratsiya mexanizmlarining samarali

ishlashi bilan bog‘liq. Masalan, O‘zbekistonda milliy madaniyatni rivojlantirish uchun davlat tomonidan madaniy siyosat amalga oshirilmoqda, milliy an’ana va qadriyatlarni saqlashga qaratilgan turli dasturlar faoliyat yuritmoqda. Zamonaviy texnologiyalar, xususan, raqamli platformalar madaniyatlarni ommalashtirish va yosh avlodga yetkazishda muhim vosita sifatida xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, ijtimoiy integratsiyani kuchaytirish uchun madaniyat va ta’lim sohasida integratsiyalashgan yondashuvlar talab qilinadi. Xalqaro tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, madaniy o‘zaro hurmat va inklyuzivlikni rivojlantirish ijtimoiy birdamlik va milliy identitetni mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega. Shuning uchun milliy madaniyat va ijtimoiy integratsiya o‘rtasidagi uyg‘unlikni saqlash hamda kuchaytirish globalizm sharoitida har bir davlatning ijtimoiy siyosatida ustuvor yo‘nalish hisoblanadi.

Milliy madaniyat – jamiyatning tarixiy tajribasi, urf-odatlari va qadriyatlar tizimi bo‘lib, u odamlar o‘rtasida o‘zaro bog‘liqlik va birligini ta’minlaydi. Ammo global ta’sirlar ko‘plab madaniy elementlarning standartlashuvi va uyg‘unlashuviga olib keladi, bu esa milliy identitetni zaiflashtirish xavfini tug‘diradi. Ijtimoiy integratsiya esa turli guruhlar va qatlamlarni birlashtirish, ularning o‘zaro munosabatlarini tartibga solish orqali jamiyatda tinchlik va barqarorlikni ta’minlaydi. Milliy madaniyatning rivojlanishi va ijtimoiy integratsiyaning mustahkamlanishi bir-biri bilan chambarchas bog‘liq jarayonlardir. O‘zbekistonda madaniyatni asrash va rivojlantirish uchun hukumat tomonidan an’anaviy qadriyatlar bilan zamonaviy yondashuvlarni uyg‘unlashtirishga qaratilgan dasturlar amalga oshirilmoqda. Shuningdek, raqamli texnologiyalar milliy madaniyatni yosh avlodga yetkazishda va ijtimoiy birdamlikni oshirishda yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Bu jarayonda madaniy ko‘p qirralilikni hurmat qilish va inklyuzivlik tamoyillarini rivojlantirish jamiyatda sog‘lom integratsiyani ta’minlashda muhim rol o‘ynaydi. Shu bois, milliy madaniyat va ijtimoiy integratsiyaning muvozanatli rivojlanishi zamonaviy global sharoitda ijtimoiy barqarorlik va milliy birdamlikni saqlash uchun asosiy shartlardan biridir.

Xulosa. Globalizatsiya sharoitida milliy madaniyat va ijtimoiy integratsiya o‘rtasidagi muvozanat jamiyat barqarorligi va milliy identitetning saqlanishi uchun muhim ahamiyatga ega. Milliy madaniyat qadriyatlari va an’analarini saqlash, shu bilan birga zamonaviy ijtimoiy jarayonlarga moslashish orqali jamiyatda birdamlik va o‘zaro tushunishni kuchaytirish mumkin. Ijtimoiy integratsiya esa turli guruhlar o‘rtasidagi munosabatlarni muvofiqlashtirib, ijtimoiy barqarorlikni ta’minlaydi. Shu bois, milliy madaniyatni rivojlantirish va uni global jarayonlar kontekstida saqlash uchun kompleks siyosat va samarali amaliyotlar zarurdir. Ushbu jarayonlarda raqamli texnologiyalar va madaniy siyosat muhim rol o‘ynaydi, ular orqali madaniy ko‘p qirralilikni hurmat qilish va jamiyatni birlashtirishga erishish mumkin. Natijada, milliy madaniyat va ijtimoiy integratsiya o‘rtasidagi muvozanat nafaqat jamiyat taraqqiyotining, balki milliy barqarorlik va identitetning asosi bo‘lib xizmat qiladi.

Fikir va takliflar. Globalizatsiya jarayonlarida milliy madaniyatni saqlab qolish va ijtimoiy integratsiyani kuchaytirish uchun bir nechta amaliy takliflar ilgari surilishi mumkin. Birinchi navbatda, ta’lim tizimida milliy madaniyat va tarix asoslarini mustahkamlovchi o‘quv dasturlarini joriy etish zarur. Statistik ma’lumotlarga ko‘ra, UNESCO hisobotlarida ko‘rsatilishicha, milliy madaniyatni o‘rganishga yo‘naltirilgan ta’lim tizimi yoshlar orasida o‘z identitetiga nisbatan ijobiy munosabatni 30% ga oshiradi. Ikkinchidan, raqamli texnologiyalar yordamida madaniy merosni virtual shakllarda targ‘ib qilish – masalan, raqamli muzeylar, madaniy mobil ilovalar yoki virtual ekskursiyalar orqali ommaga taqdim etish – bu borada dolzarb vosita bo‘la oladi. Masalan, “O‘zbekistonda raqamli madaniy meros” loyihasi 2022-yilda 100 mingdan ortiq foydalanuvchini jalb qilgan. Uchinchidan, ijtimoiy tarmoqlarda madaniy kontent yaratish va yoshlar ishtirokidagi ijodiy loyihalarni qo‘llab-quvvatlash orqali madaniy hamjihatlikni mustahkamlash mumkin. To‘rtinchidan, davlat siyosatida ijtimoiy madaniyatni rivojlantirishga oid alohida strategiyalar ishlab chiqilib, ular doirasida mahalliy madaniyat markazlari faoliyati va jamoatchilik tashabbuslari qo‘llab-quvvatlanishi lozim. Shu tarzda, milliy madaniyatning himoyasi va ijtimoiy integratsiya o‘rtasidagi uyg‘unlik jamiyatning barqaror va izchil taraqqiyotini ta’minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Jo‘raev, M. *Globalizatsiya va milliy madaniyat*. Toshkent: O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2012.
2. Norqobilov, S. *Madaniyatshunoslik asoslari*. Toshkent: Fan, 2016.
3. Tursunov, B. *Milliy madaniyat va globallashuv*. Toshkent: O‘zbekiston, 2014.

4. Raximov, T. *Madaniyatlararo muloqot va integratsiya*. Toshkent: Innovatsiya, 2017.
5. Qurbonov, M. *Ijtimoiy-madaniy rivojlanish nazariyalari*. Toshkent: Akademnashr, 2020.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarorlari va farmonlari to‘plami. *Madaniyat va san’at sohasida strategik rivojlanish choralari*. 2017–2023 yillar.
7. Abduqodirov, A. *Milliy identitet va madaniy meros*. Toshkent: Ma’naviyat, 2019.
8. Odilova, Z. *Raqamli texnologiyalar va madaniy kontent*. Toshkent: Ilm Ziyo, 2021.
9. O‘zbekiston Respublikasi Madaniyat vazirligi. *Milliy madaniyatni saqlash va rivojlantirish strategiyasi*. Toshkent, 2022.

REZYUME. Maqolada globalizatsiya jarayonlari kontekstida milliy madaniyat va ijtimoiy integratsiyaning o‘zaro bog‘liqligi ilmiy asosda tahlil qilinadi. Tadqiqotda global ta’sirlar milliy madaniyatni qanday shakllantirishi va ijtimoiy birlikni mustahkamlashdagi roli o‘rganiladi. Shuningdek, milliy madaniyatni saqlab qolish va ijtimoiy integratsiyani rivojlantirish yo‘llari, shu jumladan madaniy siyosat va zamonaviy texnologiyalarning imkoniyatlari ko‘rib chiqiladi. Maqola natijalari ijtimoiy tadqiqotchilar, madaniyatshunoslar va davlat siyosatini shakllantiruvchilar uchun muhim konseptual baza yaratadi.

РЕЗЮМЕ. В статье на научной основе анализируется взаимосвязь национальной культуры и социальной интеграции в контексте процессов глобализации. Исследование рассматривает, каким образом глобальные воздействия формируют национальную культуру и укрепляют социальное единство. Также рассматриваются пути сохранения национальной культуры и развития социальной интеграции, включая возможности культурной политики и современных технологий. Результаты статьи представляют собой важную концептуальную базу для социальных исследователей, культурологов и разработчиков государственной политики.

SUMMARY. The article scientifically analyzes the interrelationship between national culture and social integration within the context of globalization processes. The study examines how global influences shape national culture and reinforce social cohesion. It also explores ways to preserve national culture and promote social integration, including the potential of cultural policy and modern technologies. The findings provide an important conceptual framework for social researchers, cultural scholars, and policymakers.

KITAPXANA MÁLIMLEME XÍZMETIN ALÍP BARÍWDA INFORMACIYA RESURSLARÍNA BOLǴAN TALAPLARDÍ ÚYRENIW

Amanbaeva Albina Naǵmetbaevna – *magistr*
Ózbekstan mámleketlik kórkem óner hám mádeniyat institutı Nókis filialı

Tayanısh sózler: kitapxana iskerligi, ilimiy hám mádeniy rawajlanıw, kitapqumarlıq, málimleme texnologiyaları.
Ключевые слова: библиотечная деятельность, научное и культурное развитие, чтение, информационные технологии.
Key words: library activity, scientific and cultural development, reading, information technologies.

Kitapxanalar ilimiy hám mádeniy rawajlanıwdıń ajıralmas bólegi bolıp, jámiyette málimleme tarqatıw, ilim hám bilimlendiriw tarawların rawajlandırıwda úlken rol atqaradı. Biraq, zamanagóy texnologiyalar hám ózgeriwsheń talaplar fondında kitapxana málimleme xızmeti túrli mashqalalarǵa dus kelmekte. Usı maqalada kitapxanalardıń málimleme iskerligindegi tiykarǵı mashqalalar hám olardıń nátiyjeli sheshimleri haqqında pikir júrgizemiz. Kitapxana málimleme iskerliginde júzege keletuǵın mashqalalardan dep tómendegilerdi aytıwımızǵa boladı; finanslıq resurslardıń jetispewshiligi, sanlı texnologiyalardıń engizilmewi, paydalanıwshılar aktivliginiń tómenlewi, kadrlar mamanlıǵınıń jeterli emesligi, kitapxana fondlarınıń eskirgeni hám jańalanbaytuǵınlıǵı, kitapxanaǵa kiriw imkaniyatlarınıń sheklengenligi, kitapxana resurslarınıń teńsiz bólistiriliwi.

Kitapxanalardıń rawajlanıwı ushın finanslıq támiynat áhmiyetli rol oynaydı. Biraq, kóplegen kitapxanalar jeterli qarjı ajıratılmaǵanı sebepli jańa kitaplar, elektron resurslar hám texnologiyalardı satıp alıwda qıyınshılıqlarǵa dus kelmekte. Bunday jaǵdaylarda jumıs processinde mámleketlik hám jeke menshik sektor birge islesiwin rawajlandırıw, grant hám xalıqaralıq baǵdarlamalarda qatnasıw jáne de qáwenderler hám mámleketlik emes shólkemler menen birge islesiw joybarların iske qosıw nátiyjeli sanaladı. Zamanagóy málimleme-kitapxana jumısı sanlı